

SUV

SeniorUniversitetet Västerås

PROGRAM
HÖSTEN 2019

Välkommen till våra kurser, föreläsningar och resor!

KURSER

Anmälan

Din anmälan till kurser tas emot via vår hemsida **suvaros.se** eller på anmälningsblankett.

OBS! Inte per telefon eller e-post. Icke medlem måste först söka medlemskap.

Anmälan ska vara SUV tillhanda **senast fredagen 9 augusti**. Den som har anmält sig efter detta datum har ingen förtur och kommer med endast i mån av plats. Anmälan måste göras till samtliga kurser, även till fortsättningskurser.

Antal deltagare

För varje aktivitet anges antal deltagare i programmet. Intresset är stort i vissa fall med överbokning som följd. Bästa chansen att få delta i någon aktivitet är att anmäla sig till flera. Kurser med färre deltagare än tolv genomföres ej.

Kallelse

Inför kursstart skickas kallelse per brev. Tider och lokaler kommer att framgå av kallelsen. Om du inte kommer med får du besked om det. Var vänlig meddela SUVs expedition snarast om du avstår från deltagandet i en aktivitet så att någon annan på en eventuell väntelista kan få platsen.

Sammankomster

Varje kurspass pågår 2x45 minuter med mellanliggande rast på 15 minuter.

Avgifter

För 2019 är medlemsavgiften 250 kronor. Vi tar också ut en avgift för varje kurs. En allmän kurs kostar 275 kronor och en språkkurs 550 kronor.

Anmälan till kurserna är bindande och avgifterna till höstens kurser ska vara inbetalda senast den 30 september 2019.

Kostnader för litteratur och för kopiering av skrivet material kan förekomma.

FÖRELÄSNINGAR

Föreläsningarna är avgiftsfria för medlemmar. Samtliga föreläsningar äger rum på **Växhuset i Konsertsalen, måndagar kl. 14.00-15.45**. Datum anges i programmet. Ingen anmälan behövs till föreläsningarna. Hörslinga finns.

RESOR

Vi ordnar resor till aktuella och intressanta mål. **Läs mer om våra resor och ”Regler för våra resor”** här i programkatalogen och på SUVs hemsida **suvaros.se**.

HEMSIDA och e-post

I kommunikationen med medlemmarna kommer SUV använda sig av e-post och hemsida i allt högre utsträckning.

På SUV:s hemsida finns information om kurser, resor, föreläsningar och andra arrangemang. Om du går in på **suvaros.se** är du alltid uppdaterad.

Du kommer också fortlöpande bli informerad via e-post om vad som händer i SUV.

Vi vill gärna ha din e-postadress om vi inte redan har fått den.

KURSER

Från och med vårterminen 2018 införde Senioruniversitetet Västerås (SUV) avgifter för sina studiekurser. En allmän kurs kostar 275 kr och en språkkurs 550 kr. Samtidigt införs en regel att kurser med färre deltagare än 12 ej genomförs.

HUMANIORA OCH SAMHÄLLSKUNSKAP

701	Släktforskning	Hans Eriksson	19 delt.
Jämn vecka	tis 09:00-10:45	Start: 2019-09-17	6 ggr.

Vi lär oss släktforskningens grunder. Hur hittar jag uppgifter om min släkt? Vilka är mina anor? Var bodde tidigare generationer och vad arbetade de med? Vi lär oss hitta i kyrkböckerna och du behöver ha tillgång till dator för att söka i arkiven och spara dina fynd i ett släktforskningsprogram. Det är en fördel om du har bärbar dator med internetuppkoppling, men inget krav.

702	Vatten, livets förutsättning	Lennart Gladh	19 delt.
Jämn vecka	mån 09:00-10:45	Start: 2019-09-16	6 ggr.

Vatten är en central fråga för ekosystem och mångfald när klimatet förändras. Svenskt Vatten har gett ut en ny bok med grundläggande fakta om vattnets historia, betydelse för människan, de problem som uppstår i samband med vatten. Bilderna är tagna av Mattias Klum. Boktiteln är "Vatten, om att värdera det ovärderliga". Boken ingår ej i kursmaterialet, men kan beställas från "Vattenbokhandeln."

703	Stormaktstidens Sverige	Gunnar Hilding	19 delt.
Varje vecka	ons 15:00-16:45	Start: 2019-09-18	6 ggr.

En av de mest spännande och intressanta tidsepokerna i svensk historia var Sveriges stormaktstid mellan 1611 och 1721. Under dessa 110 år lades grunden till dagens moderna samhälle. Det var inte bara krig och elände. Kulturlivet blomstrade. Industrin och handeln växte. Vår statsapparat skapades. Vi tog de första stegen ut i världen och var en kort tid en kolonialmakt i både Amerika och Afrika.

704	Akvarellmålning	Mariann Öhrner	15 delt.
Varje vecka	tis 13:00-14:45	Start: 2019-10-01	6 ggr.

Grundläggande akvarellteknik, som vi utforskar tillsammans. Ni får förslag på papperskvalitet samt färger vid första kurstillfället, men ta med papper, färger och plastburk för vatten om ni har.

705	Konst - Enkaustik art	Turid Brodén	15 delt.
Varje vecka	tor 09:00-10:45	Start: 2019-09-26	6 ggr.

Enkaustik som teknik har funnits och använts under en lång tid. I antikens Grekland och Egypten för mer än 2500 år sedan målade människor med varmt vax. I kursen får du lära dig olika tekniker för att måla med hjälp av strykjärn och vaxkritor. Materialkostnad är cirka 600 kr.

706	Rymden	Carl-Gustav Lenasson	19 delt.
Udda vecka	ons 13:00-14:45	Start: 2019-09-25	6 ggr.

Kursen kommer att bl.a. behandla universums utveckling och uppbyggnad, stjärnornas livscyklar, förutsättningar för liv i universum och varför liv kan existera på jorden. För de senare kurstillfällena kan deltagarnas egna önskemål påverka innehållet. Besök vid VARF (Västerås astronomi- och rymdforskningsförening) observatoriet i Åkesta kommer att anordnas. Tider för kursen 25/9, 9/10, 23/10, 30/10, 13/11 och 20/11.

707	Sovjetunionen 1917-1991	Hans Hedenström	19 delt.
Varje vecka	tor 11:00-12:45	Start: 2019-09-12	6 ggr.

Historiens första socialistiska revolution blev det kommunistiska Sovjetunionen. Kursen berör inbördeskriget, NEP-perioden, kollektiviseringen, den stora terrorn, andra världskriget och kalla kriget fram till glasnost och perestrojka och slutlig kollaps.

708	<i>Läkekonstens historia</i>	Birgitta Hilding	19 deltagare.
Varje vecka	ons 09:00-10:45	Start: 2019-09-18	6 ggr.
Medicinöverläkare Birgitta Hilding tar oss med på en mångtusenårig resa genom medicinhistorien. Hon börjar med de gamla grekerna och läkekonstens fader Hippokrates och slutar med dagens moderna sjukvård. Vi får veta mer om hemiska farsoter som spedalska, kolera och polio samt åderlåtning, blodiglar och amputationer. Vändpunkten kom på 1800-talet när bakterierna upptäcktes och kunde bekämpas. Kursen avslutas med ett besök på Medicinhistoriska museet vid Västerås sjukhus.			
709	<i>Läkekonstens historia</i>	Birgitta Hilding	19 deltagare.
Varje vecka	ons 11:00-12:45	Start: 2019-09-18	6 ggr.
Medicinöverläkare Birgitta Hilding tar oss med på en mångtusenårig resa genom medicinhistorien. Hon börjar med de gamla grekerna och läkekonstens fader Hippokrates och slutar med dagens moderna sjukvård. Vi får veta mer om hemiska farsoter som spedalska, kolera och polio samt åderlåtning, blodiglar och amputationer. Vändpunkten kom på 1800-talet när bakterierna upptäcktes och kunde bekämpas. Kursen avslutas med ett besök på Medicinhistoriska museet vid Västerås sjukhus.			
710	<i>De håller vårt samhälle i gång</i>	Agneta Hilding	25 deltagare.
Varje vecka	mån 10:00-12:00	Start: 2019-09-23	5 ggr.
De förser oss med rent vatten, renar vårt avloppsvatten och ger oss värme och el. De räddar liv och egendom vid akuta sjukdomsfall och olyckor. Vi får titta in bakom kulisserna och veta mer om några viktiga samhällsinrättningar. Räddningstjänsten (23/9), Avloppsreningsverket (30/9), Kraftvärmeverket (7/10), Ambulansen (14/10) och Vattenverket (21/10). Samlingsplatser och starttider skickas ut till kursdeltagarna.			
712	<i>Fem historiska medeltidskyrkor</i>	Gunnar Hilding	25 deltagare.
Varje vecka	tis 09:30-12:00	Start: 2019-09-17	5 ggr.
Vi besöker fem spännande kyrkor. De har alla satt tydliga avtryck i medeltiden. Gustav Vasa var där med sitt härläger under unionskriget på 1520-talet. Två blodiga 1400-tals fältslag med 1 200 döda danska soldater skedde utanför kyrkogårdsmuren. En av kyrkorna står med magnifika 1400-talsmålningar. Romfartuna kyrka (17/9), Harakers kyrka (24/9), Tortuna kyrka (1/10), Rytterne kyrka (8/10) och Kumla kyrka (15/10). Samlingsplatser och starttider skickas ut. Samåkning sker med bil.			
713	<i>Romariket</i>	Gunnar Hilding	19 deltagare.
Varje vecka	tis 13:00-14:45	Start: 2019-09-17	6 ggr.
Följ med på en spännande 2 200 år lång resa genom det romerska rikets historia. Möt några av de färgstarka 166 kejsarna. Vi börjar med det västromerska rikets födelse på 750-talet f.Kr. och slutar med östroms fall 1453 e.Kr. Romarna lade grunden till vår tids politik, styrelseskick, krigskonst, lagstiftning, språk, hantverk, litteratur, religion och handel.			
714	<i>Svunna civilisationer</i>	Gunnar Hilding	19 deltagare.
Varje vecka	tis 15:00-16:45	Start: 2019-09-17	6 ggr.
Vi följer Homo Sapiens - den moderna människans - mödosamma vandring från vaggan i Afrika ut till jordens alla hörn. Under denna vandring skapades ett 50-tal mytomspunna civilisationer. Dessa försvann i den historiska dimman, men lämnade spår efter sig som dagens moderna samhällen har byggt vidare på.			
715	<i>Ivan Turgenevs roman "Fäder och söner"</i>	Anna Alexeeva	19 deltagare.
Jämn vecka	tis 15:00-16:45	Start: 2019-09-17	6 ggr.
Romanen "Fäder och söner" är den store ryske 1800-tals författaren Ivan Turgenevs viktigaste verk. Den handlar om Ryssland under senare delen av 1800-talet. Men också om den eviga generationsklyftans problematik och generationernas oförmåga att förstå varandra. Vi talar om Ivan Turgenevs liv och verk, läser romanen tillsammans och tittar på den ryska filmen med samma titel.			
716	<i>Slott och parker vid S:t Petersburg</i>	Anna Alexeeva	19 deltagare.
Jämn vecka	ons 11:00-12:45	Start: 2019-09-18	6 ggr.
Slott- och parkensemblen omkring S:t Petersburg är världsberömda arkitektur- och konstskatter. De är f.d. kejserliga sommarresidens skapade av ledande ryska och utländska arkitekter, trädgårdsmästare, konstnärer, skulptörer och hantverkare. De här ensemblerna är en viktig del av Rysslands historia från 1700-talet till andra världskriget och modern tid.			

717	Blommor	Sandra Loklint	15 deltagare
Udda vecka	ons 14:00-16:00	Start: 2019-09-25	5 ggr.
Kursen tar upp kännedom och hantering av krukväxter, snittblommor mm. Vi får också göra egna blomsterarrangemang. Kursen kommer att hållas onsdagar den 25/9, 9/10, 23/10, 6/11 och 20/11. Materialkostnad högst 250 kr varje gång. Egna krukor kan medtas. Plats: Norells Garden, Hökåsen.			
718	Ny konst på Västerås Konstmuseum, Karlsgatan 2	Susanne Frost	30 deltagare
Jämn vecka	ons 13:30-15:00	Start: 2019-09-18	5 ggr.
Hösten 2019 fortsätter jubileumsutställning 19-19, en konsthistoria från 1919-2019, att visas på Västerås Konstmuseum. Den 31 augusti öppnar utställningen "Väva, fläta, fästa - textila pionjärer och samtida uttryck där textil konst är i fokus". Konstkursen kommer bl.a. lyfta de aktuella utställningarna på museet men även blicka utåt i den offentliga konsten. Samling entréerbetet. Hörselhjälpmedel finns. Programmen guidas och leds av museets intendent. Detaljerat program delas ut vid starten.			
719	Vinkunskap, grundkurs	Gunnar Gustafsson	15 deltagare
Jämn vecka	tor 15:00-16:45	Start: 2019-09-19	6 ggr.
Denna cirkel består av sex tillfällen, där varje tillfälle är uppdelat i en teoretisk och en praktisk del. Den teoretiska delen behandlar grundläggande områden som provningsteknik, vinodling, vinframställning samt kunskap om olika druvtyper. De praktiska övningarna inriktas främst på sex av de mest kända druvsorterna: De gröna Riesling, Chardonnay och Sauvignon Blanc samt de blå Cabernet Sauvignon, Syrah/Shiraz och Pinot Noir. Ytterligare några druvsorter kommer att förekomma vid övningarna, men med mindre betoning jämfört med de sex "huvuddruvorna". Fyra egna glas tas med vid varje tillfälle. Vinerna betalas av deltagarna.			
720	Vinkunskap, fortsättningskurs	Gunnar Gustafsson	15 deltagare
Udda vecka	tor 15:00-16:45	Start: 2019-09-26	6 ggr.
Kursen inriktas på viner och vinframställning i de fyra främsta europeiska vinländerna (Frankrike, Italien, Spanien och Tyskland) samt i den "nya världen". Förutom de druvsorter som behandlas i grundcirkeln tillkommer några nya (Nebbiolo, Sangiovese, Tempranillo, Gamay, Pinot Gris, Gewürtztraminer). Ytterligare druvsorter kommer att förekomma vid övningarna. Vid varje praktisk övning kommer fyra olika viner att provas. Fyra egna glas tas med vid varje tillfälle. Vinerna betalas av deltagarna.			
721	Hur blev Sverige lutherskt	Claes-Bertil Ytterberg	19 deltagare
Varje vecka	ons 09:00-10:45	Start: 2019-09-18	6 ggr.
Vid Västerås riksdag 1527 beslutades det att Sverige skulle lämna det katolska och bli lutherskt. Denna religiösa omvandling tog i praktiken 66 år att genomföra. Först vid Uppsala möte 1593 blev vårt land en luthersk bekännelsekyrka. Hur kom det sig att Sverige blev ett sådant enhetligt samhälle och när upphörde det?			
722	Bibliska profiler	Rut Törnkvist	19 deltagare
Udda vecka	tis 15:00-16:45	Start: 2019-09-24	6 ggr.
Bibelforskaren Rut Törnkvist fortsätter sin resa genom bibelns mångtusenåriga historia. Denna gång får vi möta en rad spännande och intressanta bibliska profiler som har satt sin prägel på dagens religion. Vi får följa Abraham och Saras familjehistoria under fem generationer och deras mödosamma vandring från det forntida Mesopotamien till Palestina.			
723	Språkens Historia, grundkurs	Thomas Wibergh	19 deltagare
Varje vecka	tor 11:00-12:45	Start: 2019-09-19	9 ggr.
Människans förmåga att kommunicera är unik och ger oss möjlighet att överföra information mellan individer och generationer. I denna kurs behandlas hur språken har utvecklats från forntiden och framåt. Vi koncentrerar oss framför allt på de indoeuropeiska språken.			
724	Språkens Historia, fortsättningskurs	Thomas Wibergh	19 deltagare
Varje vecka	tor 13:00-14:45	Start: 2019-09-19	9 ggr.
Nu behandlar vi de kvarvarande indoeuropeiska språken, men koncentrerar oss sedan på icke-indoeuropeiska språk världen över. Om du tidigare har gått grundkursen Språkens Historia är det en fördel och ger dig förtur till den här kursen.			

725	<i>Filosofi, grundkurs</i>	Ola Björlin	19 del.
Varje vecka	tis 09:00-10:45	Start: 2019-11-05	6 ggr.
Kursen ställer de grundläggande frågorna inom filosofi: Vad är verkligt? Vad är kunskap? Vad är rätt och orätt? Vad är gott och ont? Plikt? Finns Gud?			
726	<i>Filosofi, fortsättningskurs</i>	Ola Björlin	19 del.
Varje vecka	tis 11:00-12:45	Start: 2019-11-05	6 ggr.
Kursen fördjupar några grundläggande frågeställningar i filosofi. Innehållet i kursen berör olika delar av filosofin: fenomenologi, kunskapsteori, etik och livsåskådningsfrågor.			
727	<i>Aktuella utrikespolitiska händelser</i>	Stig Wahlström	19 del.
Varje vecka	fre 11:00-12:45	Start: 2019-09-20	6 ggr.
Aktuella utrikes- och säkerhetspolitiska händelser i Europa, Mellersta Östern och Stilla havsregionen behandlas. Rysslands allt aggressivare tonläge i Östersjöområdet och västvärldens svar på detta diskuteras. Nordkoreas agerande och USA:s och omvärldens reaktioner diskuteras.			
728	<i>Aktuella utrikespolitiska händelser</i>	Stig Wahlström	19 del.
Varje vecka	fre 13:00-14:45	Start: 2019-09-20	6 ggr.
Aktuella utrikes- och säkerhetspolitiska händelser i Europa, Mellersta Östern och Stilla havsregionen behandlas. Rysslands allt aggressivare tonläge i Östersjöområdet och västvärldens svar på detta diskuteras. Nordkoreas agerande och USA:s och omvärldens reaktioner diskuteras.			
729	<i>Vi sjunger tillsammans</i>	Maria Paulson	40 del.
Udda vecka	tor 09:30-11:30	Start: 2019-09-12	8 ggr.
SUV:s sånggrupp för damer fortsätter. Välkommen att vara med i det glada gänget! Vi sjunger både gamla och nya visor och sånger flerstämmigt. Lokal: Glasersalen, Växhuset.			
730	<i>Musiklyssning, Musik i Norden.</i>	Stellan Moberg	60 del.
Udda vecka	ons 13:30-15:00	Start: 2019-09-25	6 ggr.
Musik i Norden. Med svensk musik som utgångspunkt (Roman, Stenhammar...) gör vi några nedslag i våra grannländer (Grieg, Sibelius, Nielsen...). Musiklyssningen sker 25/9 i teatersalen, 9/10 i konsertsalen, 23/10 i teatersalen, 20/11 i teatersalen, 4/12 i konsertsalen och 18/12 konsertsalen.			
731	<i>Från Elvis till ABBA</i>	Henric Lindborg	19 del.
Varje vecka	tor 15:30-17:00	Start: 2019-09-26	7 ggr.
En lekfull resa i rockens och popens utveckling. Vid sju kurstillfällen får du på ett lättsamt sätt lära dig mer om rockens och popens utveckling. Vi startar med "The King" Elvis Presley och andra pionjärer och via 60- och 70-talen landar vi i ABBA och det svenska musikundret. Kursledaren Henric Lindborg varvar föreläsning med ljud- och bildklipp och gruppövningar. Målet är att lära sig mer samtidigt som vi har kul tillsammans.			

NATURVETENSKAP OCH TEKNIK

732	<i>Bildhantering</i>	Lennarth Jäder	15 del.
Varje vecka	tor 11:00-12:45	Start: 2019-09-19	6 ggr.
En bild säger mer än tusen ord! Vi lär oss hantera scannade bilder från foton, dior, digitala kameror och mobiltelefoner. Denna kurs vänder sig till dig som använder en dator med Windows 7, 8 eller 10 och olika Office-program. Vi skapar ordning och reda bland mappar och dokument. Därefter bekantar vi oss med olika bildredigeringsprogram och dess möjligheter. Deltagarna ska ta med och använda sina egna bärbara datorer.			

733	Fåglar i Västeråsområdet	Christina Bredin	19 deltagare
Jämn vecka	tor 13:00-14:45	Start: 2019-09-19	6 ggr.

Grundläggande kurs om stann- och flyttfåglar med inriktning på fåglarnas kännetecken, läten och levnadssätt. Vi avslutar kursen med en eller två exkursioner. Boken "Börja skåda fåglar" kommer att användas.

SAMTALSGRUPPER

734	Samtal om värderingar och livsåskådningsfrågor	Claes Bertil Ytterberg	19 deltagare
Varje vecka	ons 13:00-14:45	Start: 2019-09-18	6 ggr.

I denna grupp tar vi upp frågor om etik, moral och livsåskådningar med särskild hänsyn till vad som sker med sådant i dagens föränderliga samhälle.

735	Samtal om medias roll i samhällsdebatten	Per-Åke Svensson	19 deltagare
Jämn vecka	ons 13:00-14:45	Start: 2019-09-18	6 ggr.

Hur påverkas vi av det ständiga nyhetsflödet som möter oss under större delen av vår vakna tid? Inte bara papperstidningar, public service, alternativa mediahus, bloggar, poddar, video, sociala medier, twitter, fake news och filterbubblor. Är media bara megafoner för inflytelserika och högröstade opinionsbildare? Stöd för demokrati? Vi gör djupdykningar i det dagsaktuella och försöker analysera större skeenden. Det här är kursen för dig som vill utbyta erfarenheter och diskutera åsikter.

SPRÅK

Alla är välkomna till språkkurserna. Den som är osäker beträffande kunskapsnivå kan kontakta kursledarna. Europarådets nivåskala:

Nivå A0 Jag har inga förkunskaper.

Nivå A1 Jag kan förstå och använda mycket enkla ord och fraser. Jag kan presentera mig själv och ställa enkla frågor. Jag kan kommunicera hjälpligt på ett mycket enkelt sätt.

Nivå A2 Jag kan förstå fraser och vanliga ord som rör personliga förhållanden. Jag kan kommunicera i enkla sammanhang.

Nivå B1 Jag kan förstå huvuddragen i tydligt standardspråk. Jag kan oförberedd ge mig in i samtal om kända vardagliga ämnen. Jag kan länka ihop fraser på ett enkelt sätt för att beskriva erfarenheter och skeenden.

Nivå B2 Jag kan följa huvuddragen i komplexa texter. Jag kan kommunicera flytande, så att ett samtal med en infödd löper i stort sett utan problem. Jag kan uttala mig klart och detaljerat om många olika ämnen.

Nivå C1 Jag kan läsa krävande texter och är även medveten om underförstått innehåll. Jag kan uttrycka mig nästan helt obehindrat utan att leta efter ord. Jag kan använda språket effektivt för olika ändamål.

Nivå C2 Jag kan utan problem förstå så gott som allt jag hör eller läser och referera till fakta och argument. Jag kan uttrycka mig i så gott som alla situationer spontant och helt flytande.

736	<i>Spanska A 1</i>	Bernadette Lindblad	15 del.
Varje vecka	tis 09:00-10:45	Start: 2019-09-17	10 ggr.
Se inledningstext för språk.			
737	<i>Spanska A 2</i>	Bernadette Lindblad	15 del.
Varje vecka	tis 11:00-12:45	Start: 2019-09-17	10 ggr.
Se inledningstext för språk.			
738	<i>Spanska konversation B1</i>	Rosa Rosales	15 del.
Varje vecka	tis 11:00-12:45	Start: 2019-09-17	10 ggr.
Konversationskurs på medelnivå. Vi utgår från olika ämnen som vi bestämmer tillsammans i gruppen.			
739	<i>Italienska A1</i>	Renee Ståhle	15 del.
Varje vecka	ons 09:00-10:45	Start: 2019-09-18	10 ggr.
Se inledningstext för språk.			
740	<i>Italienska A2</i>	Renee Ståhle	15 del.
Varje vecka	ons 11:00-12:45	Start: 2019-09-18	10 ggr.
Se inledningstext för språk.			
741	<i>Italienska konversation B1</i>	Ulrika Wetter	15 del.
Varje vecka	mån 16:30-18:15	Start: 2019-09-16	10 ggr.
Se inledningstext för språk.			
742	<i>Italienska konversation B2</i>	Ulrika Wetter	15 del.
Varje vecka	ons 16:30-18:15	Start: 2019-09-18	10 ggr.
Se inledningstext för språk.			
743	<i>Engelska konversation B2</i>	Kerstin Åkerblom	15 del.
Varje vecka	fre 11:00-12:45	Start: 2019-09-20	10 ggr.
Se inledningstext för språk. Vi diskuterar aktuella händelser i världen och fortsätter att läsa noveller.			
744	<i>Engelska konversation B2</i>	Kerstin Åkerblom	15 del.
Varje vecka	fre 09:00-10:45	Start: 2019-09-20	10 ggr.
Se inledningstext för språk. Vi diskuterar aktuella händelser i världen och fortsätter att läsa noveller.			
745	<i>Franska konversation B1</i>	Marc Aschi	15 del.
Varje vecka	mån 11:00-12:45	Start: 2019-09-16	10 ggr.
Se inledningstext för språk.			

FÖRELÄSNINGAR

Öppna för medlemmar på Växhuset, måndagar kl. 14. Hörselslinga finns.
För icke medlemmar inträde 50 kr.

"Gulstrupig tukan".

Foto Anders Geidemark, som den 21 okt. berättar om sina uppdrag i när och fjärran.

16 september "I skuggan av Natan – Kan man ärva sorger?"

Värd Christina Norén Svensson

Omi Söderblom har gått igenom hemliga arkiv, sjukhusjournaler, farfaderns minnesblad och annat privat material då hon skrev boken om sin farfar Helge. Ärver vi sorger? Läker tiden alla sår? Är det förflutna dött? Om detta talar Omi Söderblom, domare vid Svea hovrätt och barnbarnsbarn till den internationellt kände ärkebiskopen Natan Söderblom (1866-1931). Hon arbetar nu med en bok om sin farfars mor Anna Söderblom, född Forsell (1870-1955).

23 september "Goliatmusseronen, världens dyraste matsvamp"

Värd Christina Norén Svensson

Niclas Bergius, svampkonsulent vid länsstyrelsen visar bilder och talar om Goliatmusseronen, som växer vild framför allt i de norrländska skogarna. Svampen, som är eftertraktad, exporteras i stora mängder till Japan, där man betalar 10 000 kronor kilot för den. Omkring år 2000 upptäcktes att den svenska goliatmusseronen är identisk med den i Japan mest eftertraktade och dyraste matsvampen "matsutake". Så började exporten av färsk goliatmusseron från Norrland till Japan.

30 september "Det nya Sydafrika – 25 år som demokrati."

Värd Martin Helander

Med Nelson Mandela vid rodret var Sydafrika världens mest hyllade demokrati- och försoningsprojekt. Idag är landet sargat av politisk vanskötsel, ekonomisk kris och insikten om att det inte var riktigt så enkelt att gå vidare som många trodde efter apartheids fall. Vad var det egentligen som gick snett och hur ser Sydafrikas framtid ut?

Andreas Karlsson är journalist och författare, bosatt i Sydafrika. Han har bland annat skrivit böckerna *Det nya Sydafrika* och *Sydafrikas Historia*.

7 oktober "Trädgårdens näringsliv".

Värd Uno Gäfvert

Har ni tänkt på var näringen i ekologiska- och KRAV-märkta gödselmedel kommer ifrån? Det frågar **Tom Ericsson**, pensionerad forskare och lärare på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och även privat en passionerad odlare.

Ur trädgårdsboken "Gödsel – Om trädgårdens näringsliv": "Det allra viktigaste är att vi ger tillbaka den näring vi tar från jorden när vi odlar. Och att vi gör det på ett klokt sätt."

Dagens föredrag handlar om hur vi bör tänka och agera för att gödsla på rätt sätt.

14 oktober "Västmanland i litteraturen – en historisk exposé från 1200-talet fram till våra dagar"

Värd Christina Norén Svensson

I ord och ton skildrar **poeten Lars Renvall och trubaduren Johan B Andersson** Västmanlands litteratur genom seklerna. En lärorik och underhållande resa från Petrus de Dacia till Pugh Rogefeldt.

21 oktober "Uppdrag i när och fjärran"

Värd Sören Salholm

Anders Geidemark, en av Sveriges främsta naturfotografer, bor med sin familj i sitt barndomshem utanför Hallstahammar. Han har jobbat professionellt som fotograf, skribent, föreläsare, fotolärare och bildredaktör sedan 1988. Han är en berättare i ord och bild, har givit ut flera böcker och skriver just nu på en ny. Han har skildrat bland annat den nordiska skogsnaturen, Island, Nordnorge och Svalbard.

28 oktober "Nina Benner–Andersson – en rösträttspionjärs spännande liv"

Värd Martin Helander

Nina Benner-Anderson (1865-1947) var en av Västerås ledande rösträttspionjärer i början av 1900-talet och hon invaldes 1912 som första kvinna till stadsfullmäktige. Vem var hon och vilka var hennes drivkrafter?

Johan Andersson, arkivarie vid Västerås stadsarkiv, skildrar Ninas spännande livsöde, rösträttskampen och vägen till politiskt inflytande för kvinnor.

4 november "Povel Ramel"

Värd Christina Norén Svensson

Povel Ramel, en av Sveriges absolut största artister torde genom sina klassiska texter, kompositioner och revyer vara allmänt känd bland alla svenskar oavsett ålder. När gjorde han sin debut i privata eller officiella sammanhang? Var det som trettonåring, som sjuttonåring eller var det strax innan han skulle fylla tjugo? Om detta samt hans uppväxtår plus mycket mera kommer **Claes Tillander** att kåsera och dessutom bjuda på en hel del musik. Inspelningar som ni i många fall aldrig hört tidigare.

11 november "Solenergi"

Värd Nils-Johan Bergsjö

Bengt Stridh disputerade i materialvetenskap vid Uppsala Universitet 1987. Han var anställd 1988-2018 vid ABB Corporate Research. Från 2015 adjungerad universitetslektor på deltid inom solcellssystem vid Mälardalens högskola (MDH) och från oktober 2018 heltidsanställd som universitetslektor vid MDH.

Bengt Stridh kommer att berätta om solceller för produktion av el. Status idag i världen och i Sverige. Är det lönsamt att investera i solceller i Sverige?

18 november "Kan ekonomiska krascher förutses?"

Värd Gunnar Holmdahl

Vad utlöser finanskrascher? Vad kan man lära av tidigare krascher och kan man undvika dem?

Stefan Karlmark, en uppskattad föreläsare vid SUV, är pensionerad åklagare med miljö och ekonomisk brottslighet som specialitet.

25 november "Årets boktips"

Värd Christina Norén Svensson

En uppskattad tradition vid SUV är att bibliotekarier vid Västerås Stadsbibliotek presenterar ett urval av årets böcker och berättar om höstens nyheter. I år medverkar **Anna Duberg, Gunnel Arvidson Nilsson och Hanna Jensen**.

2 december "Kvinnors musik – framförd av kvinnor"

Värd Nils-Johan Bergsjö

Maria Paulson, Anna Paulson och vår egen SUV-kör medverkar.

Maria Paulson är musikdirektör och leder SUV-kören. Hon har också en duktig dotter, som heter Anna Paulson och har studerat på Lilla Akademien, en specialskola för begåvade musikstudenter. I höst fortsätter hon sin utbildning på Mälardalens Högskola med inriktning kammarmusik.

Vi kommer att få lyssna till körsång och violinmusik.

Närmare 150 åhörare vid SUV-program den 1 april 2019

- Anmälan** skall vara SUVs expedition tillhanda senast den dag som står angiven på anmälningsalongen.
Du kan även göra din anmälan via SUVs hemsida suvaros.se
Kontrollera att du anmält dig till rätt resa (gäller anmälan via hemsidan).
OBS! Ej per telefon.
- Anmälan till samtliga resor är bindande efter anmälningstidens slut.**
I mån av plats får person, som inte är medlem, följa med på resan mot en extra avgift på 50 kr.
- Är resan övertecknad tar datorn ut vilka som får delta på aktuell resa.
Endast de som ej får plats på resan, och därmed hamnar på väntelista, får meddelande.
OBS: Får du inget meddelande från SUV inom en vecka efter anmälningstidens utgång så har du en plats på resan.
- Vid avbokning av resan **efter** anmälningstidens slut och det finns en ersättare, tas ingen kostnad ut. Saknas ersättare kommer de kostnader som SUV ej kan påverka (t ex. teaterbiljetter, museibesök) att debiteras resenären som avbokat.
- Betalning** skall vara SUVs resekonto pg 44 83 88-9 tillhanda senast den dag som står angiven på anmälningsalongen.
Kom ihåg att ange avsändare och resmål på inbetalningsavin.
OBS! Att du betalat resan garanterar inte att du fått en plats och att du underlåter att betala gäller ej som avbokning.
- Återbud** skall meddelas SUVs expedition eller reseledare för respektive resa.
Detta gäller även om du står på väntelista.
- Bussarna** avgår från turistbusshållplatsen vid Centralen och i vissa fall även från busshållplatsen vid Hälla. Ange påstigningsplats.
- Specialkost** anges vid anmälan.

Kontakt angående resor:

Var vänlig ring vår expedition telefon 021 – 13 80 74, måndag – torsdag kl. 09.00 – 12.00 eller den reseledare som finns angiven på resorna.

RESOR augusti-december

Ridön – Mälarens pärla
Söndag 15 september

Ridön har en spännande historia. Här levde människor redan för 2000 år sedan. Hit drogs människorna för de möjligheter som jorden och vattnet erbjöd.

Ridön var från början i privat ägo för att sedan övergå i kyrkans ägo under medeltiden. Vid reformationen blev dock Ridön kronans egendom. Vid denna tid tror man att ett skeppsvarv varit beläget på ön. Ett av de skepp som ska ha tillverkats vid detta varv var regalskeppet som gick under namnet Riksnickeln.

1849 uppfördes en folkskola centralt på Ridön. I slutet av 1800-talet bodde drygt 200 personer i arkipelagen, varav drygt 20 var skolbarn. Sedan dess har invånarantalet stadigt sjunkit, och skolan stängdes 1961. 1984 blev hela Ridö-Sundbyholms arkipelagen naturreservat.

Vi promenerar på Ridön tillsammans med våra **ciceroner Sylvi Larhed och Berit Rodling-Martinsson** som visar och berättar om liv och natur på ön förr och nu.

Vissa sträckor på ön åker vi med traktor och vagn och lunch serveras på Kurö gård.

- 09.45 Samling på Färjekajen, Västerås
- 10.00 Avresa från Färjekajen med Rederi Mälarstaden
 - Kaffe med ostfralla ombord
 - Lunch serveras på Kurögård
- 15.45 Avresa från Ridön, Lastudden
- Ca 16.30 Åter vid Färjekajen, Västerås

Anmälan skall vara SUV tillhanda **senast 14 augusti**

Kostnad 440 Kr. Skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88-9 tillhanda **senast 5 september**

Reseledare Kerstin Eriksson 0722 115820

Julita Gård

Fredag 6 september

Julita gård donerades av Artur Bäckström vid hans död 1941 till Nordiska museet. Museet driver gården sedan dess som friluftsmuseum. Nordiska museets arbete med att bevara historiskt växtmaterial är koncentrerat till Julita och här finns klonarkiv för olika växter som äpplen, päron, humle och rabarber.

Julita gård var troligen en stormansgård redan på vikingatiden. Något som kan styrka detta påstående är att det i Oxhagen ca en km från herrgården finns rester av vad man tror är ett vikingatida platåhus.

Julita blev kloster omkring 1180 när kung Knut Eriksson delvis skänkte, delvis bytte Julita med Cistercienserorden. Bytesdokumentet är ett av de äldsta bevarade dokumenten som utfärdats i Sverige. Under reformationen stängdes klostret och Julita gods bildades. Julita vann stora turistpriset 2018.

- 09.00 Avresa från turistbusshållplatsen vid Västerås Central
- 10.30 Visning av herrgården / trädgården.
OBS: Huset är inte handikappanpassat
- 12.00 Lunch på Julita Vårdshus som drivs av den kända kocken Tommy Myllymäki
- 13.30 Visning av trädgården / herrgården
- Ca 15.00 Hemresa
- Ca 16.30 Hemkomst till Västerås

Anmälan som är bindande skall vara SUVs expedition tillhanda **senast 5 augusti**.

Kostnad 670 kr skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88 – 9 tillhanda **senast 22 augusti**.

Reseledare Annica Brehmer 0708 283829 Gun Johansson telefon 0705 431948

Linje Lusta på Dramaten

Söndag 29 september

Ett modernt amerikanskt mästerverk skrivet av Tennessee Williams. Stella har gift ner sig med arbetaren Stanley Kowalski. Äktenskapet är passionerat och konfliktfyllt – men Stella verkar trivas.

Men så dyker systemen Blanche plötsligt upp, med sina känsliga nerver och överklassmanér. Trots att Blanche själv är utblottad och har förlorat familjens vackra herrgård, döljer hon inte besvikelsen över systemens enkla livsstil och val av make. Stanley svarar med att göra allt han kan för att bryta ner och kasta ut henne.

Pjäsen hade urpremiär på Broadway 1947 och blev en omedelbar succé. På Dramaten spelades den redan 1949, men har inte satts upp sedan dess. Pjäsen har belönats med Pulitzerpriset. Regi: Stefan Larsson.

- 13.30 Avresa från turistbusshållplatsen vid Västerås Central
- 13.40 Avresa från Hälla
- 16.00 Föreställningen börjar
- Ca 19.30 Smörgås och dricka serveras vid bussen innan hemresa
- Ca 21.00 Hemkomst till Västerås Central

Anmälan som är bindande skall vara SUVs expedition tillhanda **senast 5 augusti**

Kostnad 650 kr skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88 – 9 tillhanda **senast 20 augusti**

Reseledare Annica Brehmer 0708 283829 Gun Johansson 0705 431948

Stockholm – Gamla stan med Christopher O'Reagan och Riddarhuset

Tisdag 8 oktober

Med sina gedigna kunskaper och sin eleganta värtalighet levandegör Christopher O'Reagan som ingen annan det förflutna. Christopher tar oss med på en underhållande stadsvandring i Gamla stan. Han för oss tillbaka till sitt älskade 1700-tal och låter oss möta människorna som en gång befolkade de skuggiga kvarteren.

Riddarhuspalatset uppfördes 1641–1674. Rikskansler Axel Oxenstierna köper tomten i kvarteret Hercule och arkitekt Simon de la Vallées tar sig an ett av sina första projekt. Pålning och framforsling av sten samt grundläggning för huvudbyggnaden hinns med innan Simon de la Vallée avlider efter slagsmål på Stortorget. Sedan fortsätter byggnationen med ett antal arkitekter, som vi får höra berättas om. Den svenska introducerade adeln består idag av cirka 27 000 medlemmar av 661 ätter. 2019 års adelskalender upptar 46 grevliga, 131 friherrliga och 484 adliga ätter. Regentens rätt att adla upphörde 1974. Det kan alltså inte adlas några nya personer i Sverige men då och då upptäcks familjer eller ättegrenar som tidigare ansetts vara utslocknade

09.15 Avresa från turistbusshållplatsen, Västerås
09.25 Avresa från busshållplatsen, Hälla
11.00 Guidad promenad i Gamla stan med Christopher O'Reagan
13.30 Lunch på Agaton restaurang på Västerlånggatan
15.00 Guidad visning av Riddarhuset
Ca 16.00 Avresa
Ca 18.00 Åter i Västerås

Anmälan skall vara SUV tillhanda **senast 21 augusti**

Kostnad 890 Kr. Skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88-9 tillhanda **senast 18 september**

Reseledare Kerstin Eriksson 0722 115820 Annica Brehmer 0708 283829

Villa Akleja – Ett tidlöst konstnärshem

Fredag 11 oktober

Välkommen till en passionerad samlares hem, Villa Akleja i Vaxholm! Konstexperten och Ackesamlaren Claes Moser, har efter 45 år i konstnärens fotspår förvärvat konstnären J.A.G Ackes hem och här låtit dennes verk återerövra väggarna. Ett nyförvärv av en samling av konstnärinnan Marie Krøyer har nyligen kompletterats och hänger nu i den gula salongen.

Under en och en halv timme bjuder Claes Moser in till ett färgsprakande sekelskiftesevenemang med värdparet Acke och Eja som huvudpersoner. Han berättar om livet i Villa Akleja som de uppförde 1901 tillsammans med arkitektvännen Ernst Stenhammar.

Vi får möta deras vänner Anders Zorn, Carl Larsson, Bruno Liljefors, Gustaf Fröding och Verner von Heidenstam. Engagerat och initierat låter Claes oss möta det nordiska ljusets särart, tolkat av de mest egensinniga företrädarna för sin generation.

Besöket inleds med kaffe och kaka och avslutas med lättare lunch och ett glas vin.

09.00 Avresa från bussterminalen, Västerås
09.10 Avresa från busshållplatsen Hälla
11.00 Villa Akleja, visning, kaffe och lättare lunch
Ca 14.00 Avresa
Ca 15.30 Åter i Västerås

Anmälan skall vara SUV tillhanda **senast 4 september**

Kostnad 750 Kr. Skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88-9 tillhanda **senast 30 september**

Reseledare Kerstin Eriksson 0722 115820 Christina Jönsson 0761 369643

OBS! Vi upprepar den mycket efterfrågade resan som genomfördes i våras! Alla som inte kunde beredas plats på den har förtur, men ni/du måste anmäla er på nytt till detta datum!

Bror Hjorths Hus och Uppsala universitet
Fredagen 15 november

Bror Hjorths Hus är ett konstmuseum i Uppsala. Museet är inrymt i Bror Hjorths tidigare bostad och ateljé på Norbyvägen 26. Bror Hjorth (1894-1968) växte upp ett par mil norr om Uppsala. Han fick sin konstnärliga utbildning i Paris, där han levde och arbetade under hela 1920-talet. Han utbildade sig till skulptör, men kom med tiden att bli lika mycket målare. Han tog intryck av både äldre och samtida konst och inspirerades hela livet av folkkonst. Särarten i Bror Hjorths konst bestäms just av föreningen av modernistisk skolning med folklig tradition.

Bror Hjorth levde och arbetade här i tjugofem år. Efter konstnärens död omvandlas huset till museum.

Uppsala universitet är ett svenskt statligt universitet, som grundades 1477 av ärkebiskop Jakob Ulfsson, vilket gör det till Nordens äldsta universitet. Vi får guidad visning av universitetet.

09.00 Avresa från Bussterminalen, Västerås
09.10 Avresa från Hälla
10.30 Bror Hjorths Hus – guidning
11.30 Avfärd till Universitetet
12.00 Lunch på Café Alma i universitetshusets källare
13.30 Universitet - guidning
15.00 Avresa
Ca 16.30 Åter i Västerås

Anmälan som är bindande skall vara SUVs expedition tillhanda **senast 9 oktober.**

Kostnad 550 kr. Skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88-9 tillhanda **senast 31 oktober.**

Reseledare Christina Jönsson 076 1369643 Annelie Jakobsson 073 3784080

Sala Silvergruva - Julmarknad och Luciakonsert Söndagen 15 december

Välkommen ner till Victoriasalen, Sala Silvergruvans underjordiska konserthall till en förtrollande luciakonsert 155 meter under jord.

In skrider underjordens Lucia med sitt följe den skönsjungande Gruvfolkskören, Sala Silvergruvans egen kör. Du bjuds på en mycket speciell föreställning, innehållande en härlig blandning av välkända luciasånger och gamla klassiska gruvmelodier.

Innan vi åker ner till Victoriasalen besöker vi gruvområdet med julmarknaden och njuter av adventsfika.

- 12.30 Avresa från Bussterminalen
- 13.00 Ankomst samt besök på gruvområdet och julmarknaden
- 14.15 Adventsfika ovan jord
- 14.45 Nedstigning i gruvan
Vi får guidad introduktion i gruvans Gästabudsal, ledsagning till konsertsalen samt
glögg och pepparkakor
- 16.00 Luciakonsert
- 17.00 Uppstigning ur gruvan och hemfärd
- Ca 18.00 Åter i Västerås

Anmälan skall vara SUV tillhanda **senast 30 oktober**

Kostnad 580 Kr. Skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88-9 tillhanda **senast 25 november**

Reseledare Christina Jönsson 076 136 9643 Gun Johansson 0705 431948

**Vill du vara med i reseutskottet och planera våra resor?
Kanske vara Reseledare på resorna?
För mer info hör av dig till Kerstin Eriksson 0722-115820**

Organisation

Styrelse:

Ordinarie ledamöter

Ordförande	Gunnar Hilding
Vice ordförande	Ola Björlin
Kassör	Karin Sollenborn
Sekreterare	Per-Åke Svensson
Ledamot	Håkan Alnefelt

e-postadress

gunnar.hilding@hotmail.se
ola.bj@telia.com
sollenborn@hotmail.com
per-ake.svensson@pasv.se
hakan@alnefelt.se

SUVs styrelse

Styrelsesuppleanter

Birgitta Hilding	birgitta.hilding@tele2.se
Bernt Åkerblom	akerblom.b@telia.com

Adjungerade ledamöter

Sylvi Larhed, Agneta Hilding, Christina Jönsson, Gun Johansson
Lennarth Jäder och Christina Norén Svensson

Revisorer

Arne Lundqvist och Maud Bertlin

Folkuniversitetet

Camilla Arnesdotter camilla.arnesdotter@folkuniversitetet.se

Ansvarsområden:

		e-postadress	Telefon
Ekonomi	Karin Sollenborn	sollenborn@hotmail.com	070-9234109
Expedition	Sylvi Larhed	sylvilarhed@bredband2.com	070-7484602
Datoransvarig	Håkan Alnefelt	hakan@alnefelt.se	070-2616655
Hemsida	Lennarth Jäder	lennarth.jader@telia.com	073-3144061
Programkatalog	Gun Johansson	gunnzzan@hotmail.com	070-5431948
Medlemsinformation	Gunnar Hilding	gunnar.hilding@hotmail.se	070-3731947
Kurser	Agneta Hilding	agneta.hilding@hotmail.se	076-1390516
Föreläsningar	Christina Norén Svensson	christina.nonson@gmail.com	070-7410164
Resor	Kerstin Eriksson	info@keresor.se	072-2115820
Reskassa	Birgitta Olsson	info@suvaros.se	070-6685254

SUVs expedition:

Expeditionen har öppet måndag-torsdag kl. 09.00-12.00

12 augusti till 12 december

Ansvarig för expeditionen:

Sylvi Larhed, telefon 021-13 80 74

Övrig expeditionspersonal:

Kerstin Eriksson, Barbro Johansson, Gun Johansson, Christina Jönsson, Laila Olofsson och Birgitta Olsson

Telefon 021-13 80 74, 38 00 73 E-post: info@suvaros.se

SUVs expeditions personal

Telefonsvarare:

För att underlätta för oss som av olika anledningar måste ringa och meddela er något som rör våra kurser och resor vill vi be er som har telefonsvarare och fått ett meddelande via den att bekräfta att ni mottagit meddelandet.

Det spar många samtal för oss.

Plusgiro

Allmänt	494 52 30 - 3
Resor	44 83 88 - 9

GDPR. Senioruniversitetet Västerås har ett medlemsregister med uppgifter om aktiva medlemmars medlemsnummer, personnummer, namn, adress och telefonnummer.

Vi respekterar den nya dataskyddsförordningen, GDPR, om regler om hur man får behandla personuppgifter.

Välkommen till Senioruniversitetet Västerås

Öppet för alla pensionärer

**Information om vår verksamhet
hittar du på vår hemsida**

suvaros.se

Anmälan som ny medlem kan göras via hemsidan.

Vår expedition har öppet måndag – torsdag kl. 09.00 – 12.00
från 12 augusti till 12 december 2019

SUV
SeniorUniversitetet Västerås

Växhuset, Viktor Larssons plats 1, 722 14 Västerås Telefon 021-13 80 74, 38 00 73
suvaros.se E-post: info@suvaros.se

